

Egyetem

2006. június

A SZEGEDI FELSOŐOKTATÁS INFORMÁCIÓS HÁTTÉR MAGAZINJA

Akinél legalább 25 óra egy nap Szeged város díszpolgára: Telegdy Gyula

A Professor Úr minden idejét a munkájának szenteli. Nem szeret tétlenkedni, mert akkor lelkiismeretfurdalása van. Ezért a kiváló akadémikus szinte egész héten reggeltől estig a Kórélet-tani Intézetben dolgozik, ahol a betegségek mechanizmusának és kialakulásának kutatásával foglalkozik. Pályafutása során dolgozott már a Pécsi Orvostudományi Egyetemen is, ahol annak idején a diplomáját szerezte, és számos külföldi tanulmányúton is gazdagította tudását, amelyet már a szakma (Batthyány-Strattmann-díj, 2002), az állam (Széchenyi-díj, 1998; Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztje, 2004) és a város (Pro Urbe-díj, 2004.) is egyaránt elismert. Telegdy Gyula 2006-tól Szeged város díszpolgára.

– *Hogyan emlékszik vissza a fiatalságára?*

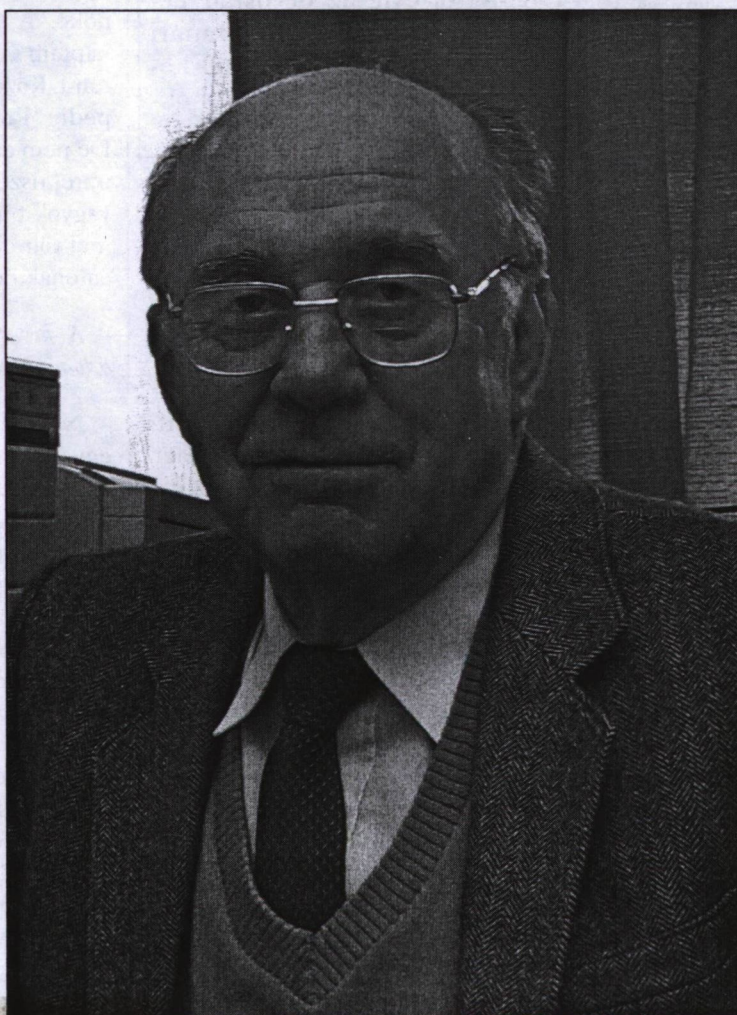
– Erdélyben, Nagyszebenben születtem 1935-ben, és a szüleimmel a második bécsi döntés után Marosvásárhelyre, majd Pécsre jöttünk, ahol a nagybátyám dolgozott orvosként, így a tanulmányaimat már ott végeztem. A Széchenyi Gimnáziumba jártam aztán a ciszterekhez, majd az államosítások következtében állami gimnáziumban érettségiztem. Azután a Pécsi Orvostudományi Egyetem-

re nyertem felvételt, ahol már harmadévesen bekapcsolódtam az Élettani Intézet munkájába diákkörösként. Hatodévesen gyakornoknak neveztek ki az intézetben. Ez azt jelentette, hogy gyakorlatilag már fizetést kaptam a munkáért, ezért bizonyos értelemben a diáktáviszonyom ezzel meg is szűnt, és gyakorlatilag egészen 1975-ig ott dolgoztam, amikor pályázattal a Szegedi Orvostudományi Egyetem Kórélet-tani Intézetének az élére kerültem.

– *Mennyire volt nehéz a lakhelyváltás?*

– Magyarországon összesen négy orvosi egyetem van, tehát ebben a szakmában nagy az esélye, hogy váltásra kényszerülünk, nekem pedig Szegeden adódott egy nagyszerű lehetőség, amit ki kellett használnom. Kapóra jött, hogy itt az Élettani Intézet és a Szülészeti Osztály egy épületben van, engem pedig pont ez a két terület érdekelt. Lehetőség is adódott egy

nagy reprodukciós egység létrehozására, amely az intézeteket összekapcsolta volna. Ezt az elképzelést az akkori vezető, Szontágh professzor úr is támogatta, de mire engem kineveztek, ő sajnos elhunyt, ezért a koncepcióból nem lett semmi. Ahhoz, hogy azt tehessük, amit szeretnénk, önállóságra van szükségünk. Amerikában megszokott dolog, hogy az ember a lehetőségei kihasználása miatt akár két-háromévente is továbbáll az addigi lakhelyéről, és több ezer kilométerre, az ország másik felébe költözik. Nálunk persze korlátozottak a lehetőségek, ezért is szokatlan még az embereknek a mobilitás, pedig a távolságok elenyészőek a tengerentúli viszonyokhoz képest. Szerintem a fiatal generációnak már nem fog gondot okozni az uniós lehetőségek kihasználása.

– *Eredetileg is erre a pályára szánta magát?*

– Az megfordult a fejemben, hogy gyógyító orvos leszek, mert szerettem volna segíteni a körülöttem lévő embereknek, de aztán másképpen alakult az élet. Bizonyos mértékig a kórélettani szakma kárpótolt, hiszen mi a betegségek mechanizmusával és kialakulásával foglalkozunk. Leginkább azonban mindig is kémikus szerettem volna lenni, ezért megint csak örömteli volt számomra, hogy a korábbi munkám során a reprodukcióval kapcsolatos hormonok kémijával és azok biológiai hatásával foglalkozhattam. Egyébként már a pécsi éveim alatt úgy terveztem, idővel átmegegyek a szülészeti osztályra, mert szülész akartam lenni, de akkor másképpen alakult az életem. A diploma után két évet kellett maradnom az Élettani Intézetben, hogy gyakornoknak nevezzenek ki. Aztán még egy évet kellett eltöltenem ott a labor szakvizsga megszerzéséhez, utána megint két évet maradtam a kandidálás miatt. Közben kaptam egy pályázati lehetőséget, amellyel élni tudtam, így kerülhettem ki Miami-ba a Lalor Alapítvány ösztöndíjával az ottani Biokémiai Intézet endokrin részlegébe egy évre. Miután hazatértem, és megvédtem a kandidatúrámat, még mindig átmegettem volna a szülészetre, de megint úgy alakultak a dolgok, hogy ha maradok még két-három évet, akkor a nagydoktorim is meglesz. Eközben megint kaptam egy lehetőséget Stockholmba a Karolinska Intézetbe, ahol folytathattam a reprodukció területén megkezdett kutatásaimat. Miután visszajöttem és megszereztem a nagydoktori címet, több mint nyolc év telt el, ezért már késő lett volna klinikusként kezdeni.

– *Gondolt arra, hogy külföldön folytassa a pályafutását?*

– Voltak lehetőségeim, de én annyira kötődöm a hazai viszonyokhoz, hogy nem akartam kint maradni. Két évig voltam Svédországban, egyet pedig az Egyesült Államokban töltöttem, úgyhogy van tapasztalatom a külföldi munkával kapcsolatban. Ami igazán kedvező lett volna, az a feltételek közötti különbség. Még a pénz sem vonzott annyira, annak ellenére, hogy körülbelül az itthoni fizetések öt-tízszeresét kereshet-

tem volna meg. A hazai környezet azonban teljesen más, mint egy idegen helyé. Ráadásul külföldön azt is tapasztaltam, hogy mindaddig nagyon kedvesek az emberrel, amíg vendég, de amikor már konkurenciát jelentünk számukra, megváltozik a légkör. Úgyhogy nem bántam meg, hogy hazajöttem.

Telegdy Gyula

Nagyszébenben született 1935-ben. A háború után Pécsre került, diplomáját 1959-ben az ottani orvostudományi egyetemen szerezte. 1966-ban kandidált, 1974-től az orvostudomány doktora, 1990-től az Akadémia levelező, 1995-től rendes tagja. Két cikluson keresztül az MTA orvostudományi osztályának elnöke, az elnökség tagja. Jelenleg az Akadémia Szegedi Területi Bizottságának elnöke, a Szegedi Tudományegyetem Kórélettani Intézetének emeritus professzora. 1975-től negyed századon át a kórélettani intézet igazgatója, 1985-től öt évig az orvoskar dékánja. 1990 és 1991-ben a tanári testület elnöke, 1997 és 2000 között az orvoskar általános és oktatási rektorhelyettese.

– *Milyen érzés volt először a katedra másik oldalán lenni?*

– Nekem azért nem volt szokatlan ez a dolog, mert a pécsi Élettani Intézetben nagyon kevés tanárunk volt. Ezt tetézte, hogy egy intézet oktatta a biológiát, a biokémiát és az élettant, ezért már harmadévesen az egy évvel alattam járókat kellett oktatnom, mégpedig két tárgyból: élettanból és biokémiából. Úgyhogy a viszonyom nagyon jó volt a hallgatókkal, másrészt pedig gyakorlatilag harmadévtől kezdve folyamatosan tanítok, tehát sohasem jelentett problémát nekem ez az új hivatás. A későbbiekben a váltás volt egy kicsit nehéz, mert a biokémiáról és az élettanról át kellett állnom a kórélettanra. Az első évem nehéz volt, mert végig kellett oktatnom, míg addig csak pár órát kellett megtartanom. Aztán az jelentett még komoly megterhelést, amikor angolul kellett tanítanom.

– *Ha jól tudom, Ön honosította meg az angol nyelvű orvosképzést az egyetemen.*

– Ebben nagy jelentősége volt annak, hogy két cikluson keresztül én tölthetem be a dékáni posztot az orvosi karon 1985-től '90-ig. Ez idő alatt tekintettem a legfontosabb feladatommak, hogy megszervezzem az orvostanhallgatók angol nyelvű képzését, és sikerült abszolválunk a kitűzött célt. Ez azért bírt komoly jelentőséggel, mert előttünk csak Budapesten volt angol nyelvű oktatás. Ez azt eredményezte, hogy a hallgatói érdeklődés jelentősen megnőtt, '90-ben például már több mint hatszázan jelentkeztek az egyetemünkre külföldről.

– *Úgy vélem, ez nagy büszkeség.*

– Sok mindent elértem, amire büszke lehetek, és kétségtelül ezek közé tartozik ennek az új képzésnek a beindítása is. De azt is megemlíthetem, hogy a tudományos munkám elismeréseképpen 1990-ben az MTA levelező, majd '95-ben rendes tagjává választottak. Három ciklusban lehettem az Akadémia Szegedi Bizottságának elnöke. A Széchenyi-díj mellett megkaptam a Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztjét, Szeged városa pedig Pro Urbe-díjjal tüntetett ki. De nem csak tudományos eredményeimre, tisztségeimre és kitüntetéseimre vagyok büszke, legalább akkora örömmel tölt el, hogy legalább tízezer hallgatónak én oktathattam a kórélettant.

– *A hivatásából és számos tisztségéből adódóan nem sok szabadideje lehet...*

– Nem tudom, hogy beszélhetek-e egyáltalán szabadidőről, hiszen általában reggel hétkor szoktam kezdeni a munkát az intézetben, és délután hat óráig dolgozom hétfőtől szombatig, sőt, ha úgy adódik, még vasárnap is, pedig most már emeritus állományban vagyok. Szóval kevés szabadidőm van, de nem igazán igényelek többet. Ha nem csinállok semmit, és csak elszalad az idő, akkor büntudatom van amiatt, hogy hasznosabban is eltölthettem volna azt. Valamikor teniszeztem, de egy sérülés miatt leálltam. Van egy hobbikertem, amiben időnként el szoktam tölteni egy-két napot. De rengeteg a munkám, és én úgy érzem jól magam, ha dolgozhatok.

Szabó Endre

